

HOOG & BREED

NIEUWSBRIEF VAN DE VERENIGING VAN STEIGER-, HOOGWERK - EN BETONBEKISTINGBEDRIJVEN [VSB]

30 SPECIALE UITGAVE JAAR VSB

UITGAVE 2 - OKTOBER 2008

VERDER IN DIT NUMMER:

INTERVIEW TOM STAMER
EN HANS VAN LEEUWEN |
COLUMN RUUD STIEKEMA |
RIEN KORSTANJE KIJKT
TERUG OP VOORZITTERSCHAP |
FORUMDISCUSSIE PBM |
LEDENNIEUWS | LEDENLIJST |
DONATEURSLIJST | COLOFON

30 jaar kwaliteit en veiligheid

Dit jaar vieren we het 30-jarig bestaan van de VSB. Drie decennia waarin veiligheid, kwaliteit en efficiency zich ontwikkelden tot thema's die in alle delen van het bouwproces en binnen de industrie hoog in het vaandel staan. Ontwikkelingen die parallel lopen aan de geschiedenis van de VSB. Een geschiedenis die in het teken staat van vernieuwing, verdere professionalisering en steeds meer aandacht voor het veilig werken op hoogte. Meer over die geschiedenis leest u in de interviews met onze oud-voorzitters in deze uitgave.

Tekenend voor de dynamiek en de vele initiatieven uit de recente VSB-geschiedenis zijn de Leidraad Veilig Werken op Hoogte, de oprichting van het Opleidingsbedrijf VSB en de op handen zijnde Richtlijn Steigers. Het zijn slechts enkele voorbeelden van het nuttige werk dat door de talrijke commissies van de VSB wordt gedaan. Elders in dit nummer is een aantal resultaten van het commissiewerk voor u samengevat.

Een 30-jarig jubileum is alleen mogelijk dankzij het vertrouwen van en de samenwerking met een groot aantal partijen. Enkele hiervan komen ook in deze Hoog & Breed aan het woord. Langs deze weg wil ik -mede namens alle VSB-leden- al onze relaties bedanken voor het vertrouwen en de plezierige en constructieve samenwerking!

Ruud Stiekema
Voorzitter VSB

Interview Tom Stamer en Hans van Leeuwen

Tom Stamer -voormalig directeur van Matemco- en Hans van Leeuwen -voormalig directeur van Altrex- halen als ex-voorzitters van de VSB herinneringen op tijdens een rondje golf. Hans aan Tom: "Jij hebt een lagere handicap, dus jij begint. Veel plezier!"

Hans: "Hoe is de VSB eigenlijk ooit tot stand gekomen?"

Tom: "In 1978 werd Wim Papagaaij, directeur van Kwikform, gebeld door Cor Spreeuwenberg, directeur van Spreeuwenberg Steigerbouw: De steigerbouw heeft een slecht imago, zwaar werk, veel ongevallen, rauwdouwers, ze rotzooien maar aan. Straks krijgen we er niemand meer voor. Wat gaan we er aan doen? Wim Papagaaij antwoordde: Laten we de koppen bij elkaar steken en eens zien of we anderen er warm voor krijgen om dat aan te pakken. Zo kwam er eind 1978 een vergadering waarbij ook André Moerenhout van Mobuco, Cor Wientjes van Layher en 'meneer' Halk van Spreeuwenberg aanwezig waren."

Hans: "Wat wilden ze toen?"

Tom: "Dat was lastig, want als concurrenten vertrouwden ze elkaar niet echt. Maar toch, we zijn gaan werken aan ons imago, onze verstandhouding met de Arbeidsinspectie, misschien kunnen we wel prijsafspraken maken."

Hans: "Maar jij was daar niet bij!"

Tom: "Jawel, want Wim Papagaaij zei dat ik het maar moest gaan regelen. Ik was toen adjunct directeur van Kwikform. En zo kwam het tot een Vereniging van

Steigerbedrijven. Alleen stalen steigers!"

Hans: "Maar Wim was toch de eerste voorzitter?"

Tom: "Dat klopt, want bij de oprichtingsvergadering, met vaststelling van statuten en zo, werd hij gekozen tot voorzitter. Er waren toen toch al 15 bedrijven vertegenwoordigd. Trouwens nog een mooi verhaal. Ik weet niet meer of het bij deze vergadering was of bij een andere dat Gram met stoel en al achterover van het podium duikelde. Hij werd trouwens geen lid."

Hans: "Sla je bal eens een keer rechtuit. Al dat zoeken is nergens goed voor. Minder ver en recht is beter."

Tom: "Ik moet ook zo ontzettend graven in mijn geheugen!"

Tom: "Jij zat toch ook al gauw in het bestuur en je was niet eens steigerbouwer?"

Hans: "Ik las eind '78 begin '80 in een of ander bouwblad dat er een Vereniging van Steigerbedrijven was opgericht. Er stond iets bij over regelgeving als een van de doelstellingen. Toen dacht ik: daar moet ik bij zijn want ze vergeten de helft. Aluminium steigers zijn ook steigers en bovendien kunnen steigers in het algemeen wel eens gedeeltelijk vervangen worden door

hangbruggen, hoogwerkers enz. Na wat heen en weer gebel werd ik uitgenodigd voor een bestuursvergadering in een rokerig kantoor bij Mobuco. Herman Roelofs van SSH bleek ook in het bestuur te zitten en Paulus van Pauwvliet was secretaris. Je kon van de gezichten aflezen: wat moet die vent van die aluminium rolsteigers en al dat andere licht spul hier. Toen ze hoorden hoeveel potentiële leden er in die aluminium-branchen waren nam de interesse toe. En ook al omdat ik vertelde dat we bezig waren met een aluminium gevelsteiger. Een paar weken later werd ik uitgenodigd om toe te treden tot het bestuur. En zo werd het de Vereniging van Steiger- en Hoogwerkbedrijven.”

Tom: “En je was al vlug voorzitter?”

Hans: “Ja, dat klopt, hoewel Dat was zo’n 2 jaar later. Tijdens een Algemene Leden Vergadering waar ik niet bij kon zijn werd ik gekozen tot algemeen voorzitter. Ook wat moois. Eerst zitten ze je meewarig aan te kijken en vervolgens kiezen ze je tot voorzitter.”

Tom: “En wat gebeurde er in die tijd? Want ik was toen voor mezelf begonnen buiten de branche.”

Hans: “We waren druk met regelgeving, normalisatiecommissies, overleg met de AI, leveringsvoorwaarden, vestigingsvoorwaarden, opletten dat we niet gepasseerd werden door allerlei instanties enz. Daar kwam nog bij dat we bijna failliet gingen. Op een bestuursvergadering bij SSH kwam Paulus van Pauwvliet plotseling met een financiële rapportage waaruit bleek dat we aan de grond zaten. De secretariaats- en verenigingskosten waren veel hoger dan begroot. Dus op zoek naar een secretariaat dat veel goedkoper was, vaker en adequaat rapporteerde en bovendien voorlopig (meer dan een jaar) geen geld zou ontvangen. Wim Papegaaij was in die tijd ook bestuurslid bij CWM en zodoende gingen we daar op gesprek. Mijn blauwe ogen gaven de doorslag.”

Tom: “En hoe ging het toen verder?”

Hans: “Eigenlijk heel goed! Frits of Frans Bieleveld werd secretaris. Even later kwam Rob Noordam daarbij. De vereniging groeide. We vierden ons eerste lustrum een of twee jaar te laat. En we hadden reuze gezellige ledenvergaderingen. Ondertussen had ik het zo geweldig druk met het algemeen voorzitterschap en het voorzitten van allerlei technische commissies dat ik na een jaar of 3, 4 de hamer overdroeg aan Jacques Verhagen van SSH. Die werd na een paar jaar opgevolgd door André Moerenhout. En in 1992 werden we samen voorzitter: het duo-voorzitterschap.”

Hans: “Mooie bal! Maar weet jij nog hoe dat zo gekomen is?”

Tom: “Ja, er waren wat leden die vonden dat er wat moest gebeuren. De vereniging was niet meer in staat om de belangen van ‘staal’ en ‘aluminium’ voldoende te behartigen. De zaak verflauwde, er moest nieuw elan komen. En of wij dat samen wilden optuigen. O ja, en het was de tijd van ISO, Arbo en nog veel meer!”

Tom: “De vereniging is toen opgedeeld in twee secties: Staal en Hoogwerk met elk een eigen bestuur, waarvan de voorzitters samen met de secretaris het Algemeen Bestuur vormden.”

Hans: “En als je nu terugkijkt op die periode is er toch heel wat gebeurd.”

Tom: “De bekistingjongens sloten zich aan. En kwam eindelijk de Waarborgregeling van de grond.”

Hans: “Wim Papegaaij had dat destijds al aangeslingerd toen hij het had over vestigingseisen.”

Tom: “Er gebeurde veel dankzij de enthousiaste medewerking van veel leden! Opleidingen, certificering van steigerbouwers, PR commissie, gezamenlijk beursdeelname. Overleg met KOMAT, FNK, Conga.”

Hans: “In die tijd dreigde er ook zo ongeveer een verbod op ladders. Daarover hebben we toen ontzettend veel lawaai gemaakt via bladen, kranten, TV, enz. Ik ben toen nog een hele tijd voorzitter geweest van een commissie waarin allerlei laddergebruikende branches vertegenwoordigd waren. Het is gelukkig allemaal op z’n pootjes terecht gekomen. Maar je ziet nu wel veel meer rolsteigers, hoogwerkers, enz. dan vroeger. Toch een mooie ontwikkeling!”

Tom: “Vond je het een plezierige periode?”

Hans: “In ieder geval vind ik dat we het samen met Jan en eerst met Rob en later met Peter Hecker goed konden vinden. Dat werkte stimulerend. De leden werkten fantastisch mee ondanks eigen bedrijfsdrukte. Al met al werd de club volwassen. We kregen aanzien, we werden erkend als branche. Dat bleek ook wel uit allerlei publiciteit.”

Tom: “En als je de vereniging nu ziet, al weer 8 jaar na ons aftreden.... Verdere groei, o.a. de sectie Permanente Hangbruggen, de sponsors enz. Prachtig!”

Hans: “We kunnen met trots erelid zijn! Op naar de 19e hole.”

Rien Korstanje kijkt met tevredenheid terug op 6 jaar voorzitterschap VSB

Rien Korstanje is lid van de directie van SGB North Europe. Hij was voorzitter van de VSB van 2000 tot 2006, waarbij hij het stokje overnam van Tom Stamer en doorgaf aan Ruud Stiekema. Samen met Jan Thomassen (NOE), Bert van der Burght (BIS Industrial Services), Ruud Stiekema (Skyworks) en Martin Radder (Matemco Hulpconstructies) gaf hij in die periode mede inhoud aan het beleid van de VSB. Hij kijkt terug met het oog op de toekomst.

Om de woorden van Rien Korstanje goed in te kunnen schatten, is het goed om een aantal wapenfeiten op een rij te zetten. Wat is er in deze periode allemaal tot stand werd gebracht:

- Het eerste Beleidsplan 2005 werd met de leden opgesteld en de missie van de VSB geformuleerd. Aan dit routekaartje werd jaarlijks uitvoering gegeven, omdat duidelijk was waar de vereniging met de branche naar toe wilde. Inmiddels is het beleidsplan 2010 van kracht.
 - De Waarborgregeling VSB werd daadwerkelijk ingevoerd. Helaas werd bij de eerste screening van het ledenbestand een 6-tal leden geroyeerd, maar inmiddels is het aantal leden weer toegenomen.
 - Er werd begonnen met het peilen van de tevredenheid van de leden. Het bestuur wilde mede voor het bijsturen van het Beleidsplan, maar vooral ook om te kunnen bieden wat de leden van de VSB verwachten, de mening peilen van de leden.
 - De Leidraad Veilig werken op hoogte werd met alle klanten groepen (gebruikers) van de VSB afgestemd in VNO-verband. Dit was het vervolg op de acties van FNV Bouw “geef de ladder een trap”, waarmee men beoogde het gebruik van de ladder als werkplek af te schaffen.
 - De edities 2001, 2003 en 2005 van de Internationale Bouwbeurs droegen een nadrukkelijke VSB-uitstraling. Zo vonden voor het eerst Nationale Steigerbouwwedstrijden plaats, was de VSB met de leden prominent aanwezig, werd Utrecht opgesierd met de prachtigste bouwwerken van steigers en bekistingen en vonden de eerste Symposia Veilig werken op hoogte plaats.
 - Er werd samengewerkt met de FOSAG (schildersorganisatie), de Arbeidsinspectie, FNV Bouw en Bouw- en Houtbonden CNV met als resultaat een grootse happening in Sportcentrum Papendal, waaraan werd deelgenomen door 800 schilders. Doel was enerzijds het instrueren met workshops en demonstraties door leden van een belangrijke gebruikersgroep. Anderzijds werd de gelegenheid aangegrepen om aan toenmalig staatssecretaris Rutte de gescreende VSB-ledenlijst en de Waarborgregeling te overhandigen.
 - Werd het PR beleid van de VSB verder uitgebreid. De kennis van de leden en de commissies bleef niet langer beperkt voor interne kennisgeving, maar kwam ook ten goede van de buitenwacht. Hoog & Breed verscheen digitaal en als hard copy. De website werd vernieuwd, er kwamen informatiebladen en nieuwsbrieven. Ook werd een begin gemaakt met interne VSB voorlichtings bijeenkomsten.
 - Vervolgaanzetten werden gegeven om te komen tot een Handboek Richtlijn Steigers. Ditmaal werd samenwerking gezocht met Bouwend Nederland, in het bijzonder de Komat (materieeldiensten).
 - De basis werd gelegd voor wat nu het Opleidingsbedrijf VSB is.
 - Er werd een begin gemaakt met het tot stand brengen van de Mantelovereenkomst Verzekeringen om het werken op hoogte te kunnen verzekeren tegen goede voorwaarden.
 - De eerste Steigerbouw CAO kwam tot stand, met name door toedoen van het bestuur van de Sectie Steigerbedrijven.
- “We hebben als besturen in die 6 jaren veel bereikt, met name doordat er binnen de VSB veel vrijwilligers zijn die er de schouders onder willen zetten”, zegt Rien. “De VSB is toch een club met een doenersmentaliteit: niet l.... maar poetsen”, zo stelt hij, “Natuurlijk moet je planmatig te werk gaan als bestuur, maar je wordt altijd afgerekend

op je daden. Ik heb mij al die jaren gelukkig geprezen dat ik kon samenwerken met fijne, betrouwbare bestuursleden en vooral commissies met leden die de VSB een warm hart toedragen. Wij van SGB hebben ons op het standpunt gesteld, dat het een maatschappelijke betrokkenheid moet zijn die maakt dat je je voor een vereniging als de VSB actief inzet. Als bedrijf zijn wij dat onze medewerkers, collegabedrijven en de maatschappij verplicht.”

Tevreden stelt Rien vast dat door de inzet van zijn voorgangers en de bijdrage die hij met zijn besturen heeft geleverd, de VSB is geworden tot een erkend aanspreekpunt. “Stonden we eerder langs de kant en werden er wettelijke maatregelen, A-bladen, normen en dergelijke over ons uitgestort: nu worden wij er met onze specialistische kennis al vooraf bij betrokken. Dat wilden we toch?”.

“Er is in de jaren in het verenigingswerk wel veel veranderd”, zo stelt Rien vast. “Waar vroeger

de leden zelfwerkzaam waren in commissies en werkgroepen, is dat nu niet meer. Evenmin zit men te wachten op vergaderingen en bijeenkomsten. Hierdoor wordt er een zwaardere wissel getrokken op het bestuur en het secretariaat. Het is dan ook niet voor niets dat het secretariaatswerk inmiddels met een factor 5 is toegenomen: er wordt meer verwacht van de secretaris en de besturen. Er komt vast wel een keer het moment dat de VSB qua werkzaamheden een full time secretaris nodig heeft”.

Als VSB-lid en oud bestuurslid geeft Rien aan de leden en de besturen te feliciteren met bereiken van het 6e lustrum: “Laten we er voor zorgen dat ons fraaie vakgebied Werken op hoogte verder professionaliseert en dat de VSB daarbij dé voortrekkersrol zal blijven vervullen. En als we dat ook nog eens doen met een vleug humor, gaat dat zeker lukken!”

“Veilig organiseren als het spannend wordt”

Jan Boer, Landelijk Projectleider Bouw bij de Arbeidsinspectie

In de missie van de VSB staat veiligheid al jaren bovenaan. Dit betekent dat werkgevers en werknemers samen de verantwoordelijkheid nemen voor goede arbeidsomstandigheden. De afgelopen 30 jaren heeft de VSB door Europese ontwikkelingen en ongevallen verschillende symposia, ledenbijeenkomsten en themabijeenkomsten georganiseerd om de bewustwording van een veilige en gezonde aanpak in de praktijk te stimuleren.

Er is de komende jaren behoefte aan een geïntegreerde aanpak, die rekening houdt met de verschillende stappen van risicobeoordelingen, de verschillende behoeften van individuele werkgevers en wijzigingen op de werkplek, en die alle werknemers bij het bouwproces betreft. Risicobeoordeling is in 2008 en 2009 ook de hoeksteen van de Europese aanpak van veiligheid en gezondheid op het werk.

Het is van belang dat werkgevers en werknemers binnen de steigerbedrijven, hoogwerkbedrijven en

betonbekistingbedrijven ook in de komende jaren deze vooraanstaande rol blijven vervullen bij de vormgeving, inhoud en beschikbaarheid van deze geïntegreerde aanpak op de bouwplaats.

Namens de Arbeidsinspectie feliciteer ik de VSB met het 30-jarig jubileum en wens hun heel veel succes met het realiseren van een nog veiligere en gezondere werkplek.

“VSB - gefocust en met gevoel voor detail”

Eugène Hillen, directeur SSVV

SSVV heeft de VSB steeds ervaren als een actieve en goed toegankelijke organisatie, die veiligheid hoog in het vaandel heeft staan. De vereniging kan worden beschouwd als een organisatie, die op uitstekende wijze de belangen van haar leden tracht te behartigen: gericht, gefocust en steeds met gevoel voor detail. Dat zijn juist de kenmerken die de VSB een gewaardeerde partner maken en de relatie tussen SSVV en de VSB zo waardevol maken.

Wij hopen en verwachten dat de VSB - rekening houdend met de tijdgeest - doorgaat op de weg die de vereniging is ingeslagen. Wij zien dan ook uit naar de toekomst!

“Een moderne gidsorganisatie”

Henk Klein Poelhuis, voorzitter Aannemersfederatie Nederland

De VSB is geen grote brancheorganisatie, maar lijkt het wel. Door alom vertegenwoordigd te zijn, een rijkdom aan activiteiten te ontplooiën en externe relaties voortdurend te verrassen met nieuwe inzichten en prikkelende standpunten, wekt de VSB de indruk over een machtige organisatie te beschikken, met verbindingen in de gehele maatschappij. Dat is een groot compliment.

Wat de VSB ook zo interessant maakt, is de grote verscheidenheid van de aangesloten leden, die de organisatie als het ware in het snijvlak van een aantal majeure sectoren en disciplines plaatst. Metaal en bouw strijden om het primaat en thema's als veiligheid en innovatie zijn nergens zo pregnant aanwezig als in de VSB-achterban. Voor mij springt bijzonder in het oog de wijze waarop de organisatie naar arbeidsvoorwaarden kijkt, en ook hier is duidelijk de wederzijdse invloed van metaal en bouw zichtbaar. De VSB laat -begrijpelijk- niet na er op te wijzen dat de bouw allang geen eiland meer is en dat daarom het thema c.a.o's door een intersectorale bril moet worden bezien.

Ik beschouw de VSB als een echte ledenorganisatie, die met ledenbindend commissiewerk en met symposia opgeluisterde beurzen niet mis te verstane piketpalen slaat voor de toekomst van de aangesloten branches en hun leden. De VSB is dan ook in vele opzichten een uitgesproken professionele en moderne “gidsorganisatie”, die de leden de juiste weg wijst en als zodanig een voorbeeld is voor veel andere branches. Van een organisatie die op zo indringende wijze bezig is met de toekomst van haar leden, mag in de komende jaren veel goeds worden verwacht.

“Vakmanschap en veiligheid zijn toegenomen dankzij VSB”

Jan Kamminga, voorzitter Vereniging FME-CWM

FME biedt al zo'n twintig jaar onderdak aan de Vereniging van Steiger-, Hoogwerk- en Betonbekistingbedrijven. Ik hoop van harte dat onze samenwerking nog lang zal worden gecontinueerd. Het is de VSB die binnen onze vereniging invulling geeft aan de bouwbranche.

In de jaren van haar bestaan heeft de VSB zich sterk gemaakt voor professionalisering. Het is dankzij de normen die de VSB heeft neergelegd dat vakmanschap en veiligheid aanzienlijk zijn toegenomen. Daar heeft ook een aantal grote industriële FME-lidbedrijven zonder enige twijfel profijt van gehad.

Ik ben ervan overtuigd dat de VSB op de ingeslagen weg zal voortgaan en wil de vereniging van harte gelukwensen met dit jubileum.

“Het aanbieden van een veilige werkplek op hoogte is geworden tot een volwaardig vakgebied”

Elco Brinkman, voorzitter Bouwend Nederland

Als werkgeversorganisatie in de bouwnijverheid en vereniging van Bouwend Nederland, hebben wij professionalisering, vakmanschap, specialistische kennis, veiligheid en betrouwbaarheid hoog in het vaandel staan. Dat geldt ook voor de VSB.

Al sinds de oprichting van de VSB hebben wij ervaren dat het “aanbieden van een veilige werkplek op hoogte” is geworden tot een volwaardige vakgebied. De bijdrage van de VSB is daarbij uiterst belangrijk geweest.

Dat ervaren Bouwend Nederland en haar medewerkers wanneer steigerbouw, ladders, rolsteigers, hefsteigers, hangbruginstallaties of betonbekistingen in het geding zijn. Bovendien weet de VSB de opgedane kennis optimaal over de Bühne te brengen.

Als voorzitter van Bouwend Nederland feliciteer ik de VSB met haar 30 jarig bestaan en ga er vanuit dat onze samenwerking in de toekomst een nog grotere hoogte zal krijgen.

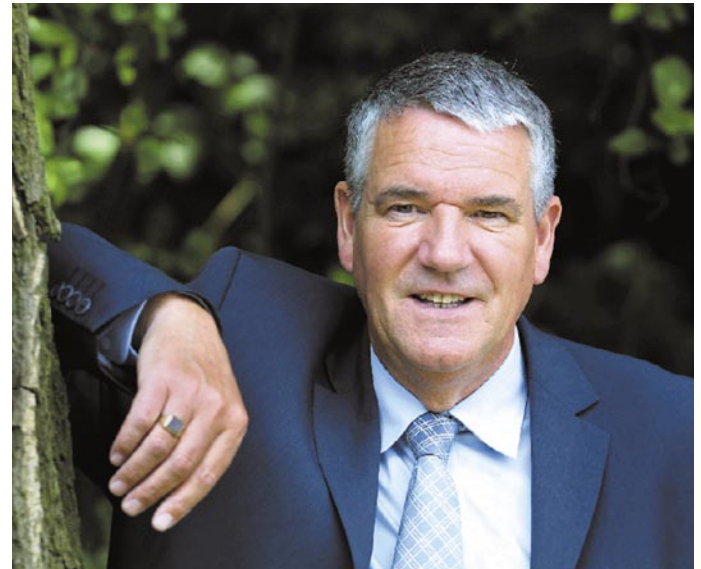
“VSB: 30 jaar deskundigheid”

Cees van Vliet, algemeen directeur Arbouw

Dank voor het feit dat de Stichting Arbouw op deze wijze de VSB kan feliciteren met haar 30 jarig bestaan. Wij spreken hierbij de wens uit dat deze brancheorganisatie de belangen van diegene die iets met steigers te maken heeft, in de toekomst kan blijven behartigen.

Het op een veilige en gezonde manier werken op steigers vormt daarbij een bijzonder aandachtspunt. VSB heeft een ruime deskundigheid ontwikkeld en speelde en speelt hierin nog steeds een belangrijke rol. De ontwikkelingen in de steigerbranche staan niet stil; met betrekking tot het bouwen van steigers is reeds veel vastgelegd. Ten aanzien van het gebruik van steigers en alles wat daarbij komt kijken, is veel in ontwikkeling.

De Stichting Arbouw en de VSB hebben de afgelopen 30 jaar uitstekend met elkaar

samengewerkt; een samenwerking die kan en zal leiden tot een veiliger en gezondere sector.

“Met hetzelfde elan naar het volgende jubileum”

Hans Crombeen, sectorbestuurder FNV Bouw & Infra

Namens FNV Bouw & Infra feliciteer ik de VSB van harte met het 30-jarig bestaan.

De VSB is een professionele gesprekspartner, met wie we de eerste branche-afspraken in de cao voor de bouwnijverheid tot stand brachten. Ik feliciteer de VSB graag met deze goede cao, in de hoop dat alle werknemers en uitzendkrachten er ten volle van kunnen profiteren. Er is nog veel te doen!

Er wordt hard gewerkt aan het Handboek Richtlijn Steigers. Eendrachtig zijn we op zoek naar persoonlijke beschermingsmiddelen met uitgekiend draagcomfort en opvallend design. We vinden elkaar in het bouwbrede gebruik van een Skill Card. Daarom wens ik de VSB toe dat zij met hetzelfde elan doorstoot naar het volgende jubileum.

Leerbedrijven Workx Steigerbouw en Rojo Steigerbouw bijten spits af bij Opleidingsbedrijf VSB

Leerlingen van de leerbedrijven Workx Steigerbouw en Rojo Steigerbouw beten op 1 september jl. de spits af in de vakopleiding steigermonteur die door het Opleidingsbedrijf VSB is ontwikkeld. Het opleidingsbedrijf, een samenwerkingsverband met de Vereniging van Steiger-, Hoogwerk- en Betonbekistingbedrijven als coördinerende partij, leidt jonge mensen op tot steigerbouwer.

De opleiding van het Opleidingsbedrijf VSB is afgestemd op het individuele instroomniveau van elke afzonderlijke deelnemer en vindt plaats als leer/werktraject. Deelnemers gaan hierbij 40 dagen per jaar naar school en doen de rest van het jaar praktijkervaring op bij de aangesloten leerbedrijven.

Workx Steigerbouw en Rojo Steigerbouw zijn de eerste bedrijven in de regio Oost die aan deze nieuwe leerweg deelnemen. Het Deltion College uit Zwolle neemt de uitvoering van de opleiding

voor haar rekening. De opleiding duurt in totaal twee jaar, waarna de leerlingen beschikken over een MBO niveau 2 diploma steigermonteur. Daarna is doorstroom naar MBO niveau 3 mogelijk.

Het Opleidingsbedrijf VSB is opgericht in de geest van de VSB Waarborgregeling, waarbinnen kwaliteit en veiligheid centraal staan. Die eigenschappen, samen met vakmanschap, teamgeest en verantwoord werken, worden ook van de hedendaagse steigerbouwer verlangd. Scholing, zoals die door het Opleidingsbedrijf VSB wordt verzorgd, is daarbij onmisbaar.

De opleidingen die door het Opleidingsbedrijf VSB worden verzorgd, staan niet alleen open voor werknemers van VSB-leden, maar ook voor werknemers van onderaannemers. Het resultaat is dat kwaliteit, veiligheid en deskundigheid binnen de branche op een nog hoger niveau komen.

De eerste leerlingen:

Wout Bakelaar, Bouwradius
 Bas Flierjans Workx Steigerbouw
 Ivo van der Veen, Workx Steigerbouw
 Monique Stevens Workx Academy
 Mark Koekoek, Workx Steigerbouw
 Danuel van Andel, Workx Steigerbouw
 Jimmy van Drongelen, Rojo Steigerbouw
 Dave Fisser, Workx Steigerbouw
 Thijs ten Elsen, Workx Steigerbouw
 Hilco van Munster Workx Steigerbouw
 Hans Koekoek Workx Steigerbouw
 Stefan Ruitenbergh Workx Steigerbouw
 Robert Jan Bruggeman Workx Academy

Leden actief voor de branche

De 15 commissies van de VSB hebben zich de afgelopen decennia beziggehouden met uiteenlopende disciplines, zoals stalen steigers, rol- en systeemsteigers, ladders, trappen, hoogwerkers, hefsteigers, bouwliften, hangbruginstallaties, gevelonderhoudsinstallaties, betonbekistingen en ondersteuning. De wapenfeiten zijn noemenswaardig en hebben er toe bijgedragen dat de VSB als gesprekspartner, belangenbehartiger en kennisleverancier serieus wordt genomen en een voorname plaats verworven heeft.

Te denken valt daarbij aan:

- ontwikkelen van cursussen, opleidingen, certificering, eindtermen, Opleidingsbedrijf VSB
- handboeken, zoals Handboek Richtlijn Steigers, Waarborgregeling VSB of Hefsteigerboek, Handboek Vakkennis Steigerbouw
- uniforme leveringsvoorwaarden, afstemming inkoop- en leveringsvoorwaarden
- verzekeringen voor het werken op hoogte
- promotie, PR en kennisoverdracht
- externe vertegenwoordigingen
- normalisatie
- wet- en regelgeving
- CAO voor de steigerbouw/BouwCAO
- internationale contacten

Richtlijn Steigers nadert oplevering

Nog slechts enkele maanden en dan is de Richtlijn Steigers afgerond. Het ontwerp voor het handboek en de website zijn inmiddels in een vergevorderd stadium en de voorbereidingen op de productie zijn in volle gang. Omdat de VSB en de Komat verwachten dat het werken op hoogte -in het bijzonder de steigerbouw- altijd alle aandacht van de overheid en de branche zal houden, zullen er regelmatig veranderingen moeten worden doorgevoerd. Hiervoor is een permanente begeleidingscommissie ingericht, die na het gereedkomen van de richtlijn ook in de toekomst inhoudelijke aanpassingen uit zal brengen.

VSB- en Komat-leden zullen per bedrijf een gratis exemplaar ontvangen. Voor meer exemplaren geldt een speciale ledenprijs. De markt kan in het bezit komen van het Handboek voor slechts 70 Euro. Bedrijven kunnen ook het Handboek bestellen in grotere aantallen, met hun eigen opdruk. Hierover kan met het secretariaat contact worden opgenomen. In het kader van de voorverkoop is een flyer beschikbaar, waarmee bedrijven zich kunnen voorinschrijven. Exemplaren hiervan kunnen worden opgevraagd via het secretariaat (vsb@fme.nl).

Annexatie van België door Nederland?

We laten hier niet de heer Geert Wilders aan het woord en ook zijn gedachtegoed wensen we hier niet over te nemen, maar we willen ons beperken tot de verenigde stellingbouwbedrijven in België die toenadering en aansluiting zoeken bij de VSB! In het najaar van 2006 hebben de belangrijkste stellingbouwbedrijven in België zich akkoord verklaard om op periodieke tijdstippen elkaar te ontmoeten. Aanleiding was de omzetting van de "Europese Richtlijn Werken op hoogte" naar een Belgisch Koninklijk Besluit van 31 augustus 2005.

Onder de werknaam VSBB hebben wij in België een "Code van goede praktijk", een "Instructienota" en een document "Wanneer tekenen & berekenen" opgemaakt als reactie op dit KB van 31.08.2005. Op 6 december 2006 hebben we hierover een congres georganiseerd voor alle bouw- en industriële klanten in aanwezigheid van de auteur van dit KB, de Heer Ir. F. Hermans. Op federaal niveau worden we betrokken bij de opmaak van een 'praktische gids' naar aanleiding van het betreffende KB.

Gezien het enthousiaste onthaal vanuit onze klantenkring hebben we toen besproken om deze

officiële vereniging in stand te houden om andere items omtrent veiligheid, kwaliteit, opleidingen, e.d. op regelmatige tijdstippen met elkaar te bespreken en indien mogelijk te uniformiseren. Om het wiel niet nog eens een keer te moeten uitvinden, werd er toenadering gezocht met de VSB in Nederland. Zowel de leden van de VSBB als die van de VSB zijn in vele gevallen dezelfde en ook onze klanten bevinden zich zowel in België als Nederland.

Zo zijn we met Peter Hecker in gesprek gekomen en hopen we binnen de kortst mogelijke tijd een aansluiting te verwezenlijken. Gezien de verschillen in wetgeving tussen de beide landen, zal deze 'annexatie' zich veelal beperken tot de Technische commissies.

Wij (Altrad/Balliauw, Kaefer, Bis, Travhydro, Xervon ThyssenKrupp, Vip en Hertel/Albuko) hopen op een vruchtbare samenwerking en vertrouwen ons steentje te kunnen bijdragen tot een stelling(steiger)bouw die beantwoordt aan de strengste normen en eisen met betrekking tot kwaliteit en veiligheid.

Rudi Borgmans

Mantelovereenkomst Verzekeringen

Door de dalende verzekeraarbaarheid van met name het aansprakelijkheidsrisico bij bedrijven die "werken op hoogte", kan de continuïteit van de onderneming gevaar lopen. Dit resulteert in opzeggingen, stijgende premies en forse eigen risico's. Bij verzekeraars is over het algemeen weinig knowhow en té weinig draagkracht in huis om risico's op de juiste wijze in te kunnen schatten en mogelijke grote schades op te vangen. Van Santen heeft reeds enkele jaren (in overleg met de VSB) dit probleem geanalyseerd en gezocht naar een oplossing voor het verzekeren van o.a. het bedrijfsaansprakelijkheidsrisico (AVB). Juist door de VSB-waARBorgregeling, waar elk lid zich aan conformeert, neemt de kans op schade af. Dit in combinatie met de enorme kennis en ervaring in de branche van "werken op hoogte", is verzekeren op collectief niveau mogelijk geworden. De speciaal ontwikkelde VSB Mantel "Werken

op hoogte" is tot stand gekomen door een samenwerkingsverband met Van Santen Verzekeringen. Dit resulteert exclusief voor VSB-leden in de volgende voordelen, waarvan ieder lid profiteert:

- een scherpe premie;
- zeer ruime dekkingen;
- een hoge acceptatiegraad;
- opzicht standaard meeverzekerd;
- designrisico en ontwerprisico mee te verzekeren;
- verzekerde bedragen tot 10 miljoen Euro;
- afwikkeling van vrijwel alle administratie rondom de AVB;
- vaste contactpersoon bij de verzekeringshelpdesk;
- opzegservice.

VSB Forumdiscussie Persoonlijke beschermingsmiddelen

Veiligheid gebaat bij meer dan alleen PBM's

De werkgever moet zorgen voor goede arbeidsomstandigheden. Dit doet hij door risico's zo veel mogelijk bij de bron te bestrijden en door technische of organisatorische collectieve veiligheidsmaatregelen te treffen. Zijn deze maatregelen niet voldoende, dan mag de werkgever overgaan tot het verstrekken van persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) aan zijn werknemers. De arboret, het arbobesluit en beleidsregels geven hiervoor de 'spelregels'. Maar hoe loopt het met die regels in de praktijk en welke situaties zijn voor verbetering vatbaar? Deze en andere vragen kwamen aan de orde tijdens de VSB forumdiscussie over persoonlijke beschermingsmiddelen.

VSB-Forumdiscussie

De VSB-Forumdiscussie is een initiatief van de Vereniging van Steiger-, Hoogwerk- en Betonbekistingbedrijven (VSB). Door hun jarenlange ervaring beschikken de VSB-leden over een onschatbare hoeveelheid kennis en deskundigheid. Die knowhow wordt nu ook via de forumdiscussie overgedragen. Tijdens de discussie passeren onder meer de stand der techniek, ontwikkelingen en aandachtspunten voor potentiële gebruikers de revue. De VSB-Forumdiscussie wordt 4 maal per jaar georganiseerd, waarbij actuele of relevante onderwerpen centraal staan. De bijeenkomsten staan onder leiding van Frank de Groot, hoofdredacteur van BouwTotaal en vinden plaats onder auspiciën van de PR-commissie van de VSB.

Deelnemers aan de VSB-Forumdiscussie over persoonlijke beschermingsmiddelen waren Bink van Reek van Rojo Steigerbouw (Delft), Matthijs Pitlo van Workx (Rotterdam), Sander Hegie van Argos Packaging (Honselersdijk), Hans Hofstra van BIS Industrial Services (Zwartewaal), Eef van der Kleij van Travhydro (Rotterdam), Arjan Jansen van Workx (Zwolle) en Colin Beekman van Skyworks (Berkel en Rodenrijs).

Hoe veilig is de bouw?

Recent presenteerde Arbouw de 'Monitor Arbeidsongevallen in de bouw', waarin de arbeidsongevallen in de bouw zijn geïnventariseerd en geanalyseerd. In 2006 zijn er ruim 2.360 manjaren verloren gegaan, hetgeen overeenkomt met een financiële schade van 150 miljoen euro. Van de ongevallen op de bouwplaats blijkt 14,3 % veroorzaakt door een val van een hoogte van minder dan 2,5 meter hoogte; 5,2 % door een val van meer dan 2,5 meter hoogte. Bij 10,7 % van de ongevallen zijn mensen getroffen door een vallend voorwerp. Is de bouw daarmee eigenlijk wel veilig? Bink van Reek van Rojo Steigerbouw: "Alhoewel de cijfers misschien anders doen vermoeden, is het in principe wel veilig. In de voorbereiding besteden we erg veel tijd en aandacht aan het aspect veiligheid. Je merkt echter dat de druk steeds hoger wordt. Vergunningen komen vaak te laat af, terwijl een bouwwerk steeds sneller moet worden gerealiseerd. Dat gaat ten koste van de veiligheid." Eef van der Kleij van Travhydro ervaart dezelfde druk in de industrie. "In de industrie is bovendien veel ad-hoc werk. Het moet snel, met korte voorbereidingstijd. Toch denk ik dat het niet slechter is dan voorgaande jaren." Hans Hofstra van BIS Industrial Services vult aan: "Er is wel een duidelijk verschil in toezicht tussen het 'buitenwerk' en het werk in de industrie. Het werken in de industrie is zeer

Vervolg op pagina 13

Bink van Reek: "Onnodige veiligheidsrisico's door gebruikers die hun steiger zelf aanpassen"

Beekman van Skyworks dagelijks bewezen: "Schilderstellingen worden door ons veilig opgebouwd en keurig afgeleverd. Het eerste wat wordt gedaan na ingebruikname is het wegnemen van de onderdelen die het werk bemoeilijken. Dat zijn echter wel de onderdelen die de veiligheid van de gebruiker moeten garanderen." Bink van Reek: "Gebruikers zijn zich er vaak niet van bewust dat dergelijke aanpassingen afbreuk doen aan de veiligheid van de werkomgeving."

Vergroten bewustwording

En zou dat bewustzijn kunnen worden vergroot? Matthijs Pitlo: "Het zou goed zijn als we elkaar meer op ieders verantwoordelijkheid wijzen. Door de VCA wordt er gelukkig ook meer over de eigen verantwoordelijkheid nagedacht." Eef van der Kleij: "Naast het vergroten van het verantwoordelijkheidsbesef moet worden nagedacht over de manier waarop men bouwt. Door een slimme manier van opbouwen te bedenken, wordt de praktijk een stuk veiliger." Bink van Reek: "Het is vaak een moeilijke keuze. Er is in veel gevallen te weinig goed geschoold personeel en je bent dus al blij als er een goede metselaar op de steiger staat. Wanneer die iets minder veilig werkt, zal er minder snel worden ingegrepen. Het is niet terecht, maar wordt ingegeven door de praktijk."

Hans Hofstra: "Veiligheidsinstructies bewust naar huisadres om breed draagvlak voor veiligheid te krijgen"

Lenen de toolboxmeetings zich voor het bewustmaken van personeel?

Eef van der Kleij: "Een toolboxmeeting is voor menigeen een hapklare verplichting. De deelnemers aan dergelijke meetings willen bovendien praktische informatie. De leidinggevenden die de toolboxmeetings organiseren, zijn echter steeds hoger opgeleid, waardoor het verschil tussen theorie en praktijk groter lijkt te worden. Eigenlijk zouden de meetings naar aanleiding van incidenten moeten plaatsvinden. Dat spreekt mensen aan." Colin Beekman beaamt dat. "Eventuele incidenten worden door ons geanalyseerd en gebruikt voor veiligheidsinstructies die de input vormen voor toolboxmeetings. Dat spreekt tot de verbeelding van mensen."

Matthijs Pitlo: "Spreek elkaar aan op ieders verantwoordelijkheid voor veiligheid"

Vervolg op pagina 14

Vervolg van pagina 13

Hans Hofstra werkt al enigszins op die manier. “Binnen BIS Industrial Services wordt gewerkt met veiligheidsberichten. Die instructies worden bewust niet uitgedeeld op het werk, maar naar het privé-adres verzonden.” Eef van de Kleij: “Je zou die eigenlijk naar de partner van de werknemer moeten sturen. Per slot van rekening gaat het ons er om dat de werknemer ’s avonds weer veilig thuiskomt.”

Invloed regelgeving

Sinds 1 januari 2007 is de nieuwe Arbowet van kracht. Daarmee is ook de Europese Richtlijn Veilig werken op hoogte geïmplementeerd. Een andere ontwikkeling die momenteel volop in de belangstelling staat is de introductie van het Handboek Richtlijn Steigers. In hoeverre draagt deze regelgeving bij aan een veiliger omgeving? Hans Hofstra: “Het is niet zo dat met de komst van regels alles ineens is opgelost. Je krijgt in de praktijk bijvoorbeeld veel tegengas als je zegt dat iemand zich moet vasthouden voor het werken op een hoogte van 2 meter.” In sommige situaties is het bovendien praktisch onmogelijk om alles te volgen. Eef van de Kleij: “In principe zou je altijd moeten vastlijnen aan een punt dat boven je ligt. Bij vrijstaande constructies in de industrie is dat praktisch niet realiseerbaar. Daar komt nog eens bij dat er bij nieuwbouw weinig rekening wordt gehouden met de opbouw van steigers.

Eef van der Kleij: “Slimme manier van opbouwen verhoogt veiligheid”

Alle punten die de opbouw makkelijker zouden moeten maken, worden in veel gevallen door bezuinigingen geschrapt. Wat men daarbij vergeet, is dat ze in een later stadium toch weer aangebracht moeten worden, en daarmee onnodig veel kosten veroorzaken.” Dergelijke situaties vergen ook wat van het eigen oplossingsvermogen. Bink van Reek: “Wij werken nu in bepaalde situaties met een lijn over de lengte van de steiger, zodat men zich daar aan vast kan lijnen.” Arjan Jansen beaamt dat: “Het gaat eigenlijk niet zo zeer om het aanlijnen, alswel om de veiligheid. Die veiligheid is op een heleboel manier te bereiken. Slimmere werkmethoden zijn daar een goed voorbeeld van.”

Arjan Jansen: “Serieus omgaan met veiligheid op de bouwplaats bespaart kosten.”

In het kader van veiligheid wordt vaak gesproken over dubbel aanlijnen of ‘always online’ dat in de industrie wordt gebruikt. Hoe werkt dat precies? Hans Hofstra van BIS Industrial Service: “Always online is niet hetzelfde als dubbel aanlijnen. Het wil zeggen dat je altijd bent aangelijnd. Dus voordat de ene lijn losgaat, moet de volgende al zijn vastgezet. Je merkt dat oudere werknemers meer moeite hebben met deze nieuwe manier van werken. En dat ligt voor de hand: je moet je oude werkgewoonte overboord zetten en een nieuwe leren. We merken dat mensen die er vanaf het begin mee werken, geen problemen mee hebben.” Eef van der Kleij: “Daar moet wel bij worden opgemerkt dat deze manier van werken voor productieverlies zorgt. Onze klanten zouden hiervoor een financiële bijdrage moeten geven.”

Veilig werken op de rolsteiger

Alhoewel het aanlijnen met name betrekking heeft op het werken met stalen steigers, gelden natuurlijk ook veiligheidsmaatregelen voor het opbouwen van en werken met rolsteigers.

Vervolg op pagina 15

Vervolg van pagina 14

Colin Beekman: “Binnen Skyworks hebben we een nieuwe opbouwmethode voor rolsteigers ontwikkeld, waardoor je eigenlijk steeds in een veilige omgeving werkt. Vanaf een hoogte van 8 meter zijn verankeringen verplicht. Aanhaken aan rolsteigers die lager zijn dan 8 meter heeft uit praktisch oogpunt geen zin. Wie valt, krijgt in dat geval ook nog eens de steiger bovenop zich. Daarnaast gelden voor overkappingen bijzondere eisen. Deze maken van de rolsteiger immers een windvanger en het gebruik van verankeringen is dan ook verplicht.” Arjan Jansen: “Ook hier draait het uiteindelijk maar om één ding: beseft de monteur waar hij mee bezig is en welke invloed zijn werkzaamheden hebben op de veiligheid van andere mensen.”

Sander Hegie: “Comfort en werkbaarheid bepalend voor gebruik PBM”

Comfort en werkbaarheid

Wie over persoonlijke beschermingsmiddelen praat, heeft het al snel over comfort. Is dat mogelijk, comfortabel werken met PBM's? Sander Hegie van Argos Packaging: “Het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen is onlosmakelijk verbonden met het comfort ervan.” Ook Eef van der Kleij ervaart dat zo: “Het is goed om veel aandacht te besteden aan comfort en werkbaarheid. Juist die twee begrippen zijn bepalend bij de vraag of iemand zijn persoonlijk beschermingsmiddel ook echt gebruikt.” Sander Hegie: “Toch is men vaak geneigd om als eerste naar de kosten van de PBM's te kijken. Dat is niet terecht, want comfort is bepalend voor de mate waarin het middel wordt gebruikt.”

Zijn er op dit gebied nog nieuwe ontwikkelingen te ontdekken? Hans Hofstra: “Wij werken momenteel aan de ontwikkeling van een oprolbare vallijn en een dubbele vallijn op één rol. Daarmee wordt de werkbaarheid weer verder vergroot.” Ook bij Travhydro staan de ontwikkelingen niet stil. Eef van der Kleij: “In samenwerking met de Erasmus Universiteit Rotterdam ontwikkelen wij, samen met andere bedrijven, speciale schouderbeschermers, welke worden vastgezet aan een chute-gordel.”

Colin Beekman: “Controlelijst dwingt leverancier en opdrachtgever na te denken over veiligheid”

Rol opdrachtgevers

De veiligheid op en rond de steiger wordt niet alleen bepaald door de steigerbouwer. De gebruiker en opdrachtgever hebben eveneens een verantwoordelijkheid als het om veiligheid gaat. Arjan Jansen: “Het grootste dilemma is het feit dat veiligheid niet in het bestek wordt beschreven. Opdrachtgevers hebben de neiging om de invulling van de veiligheid aan de steigerbouwer over te laten. Daarbij wordt echter al snel vergeten dat er ook een zorgplicht bestaat. Wie niet voor een veilige werkomgeving zorgt, loopt het risico aansprakelijk te worden gesteld bij ongevallen. Als je dat doortrekt naar onze branche, dan moet een steigermonteur zich terdege beseffen dat hij een zorgplicht heeft voor de gebruiker. Ik ben ervan overtuigd dat dat besef er is. Maar of dat ook het geval is bij opdrachtgevers? Wil je echt werk maken van veiligheid op de bouwplaats, dan moet je dat onderwerp opnemen in het bestek en zorgen voor onafhankelijke controleurs of veiligheidskundigen. Door serieus om te gaan met veiligheid op de bouwplaats bespaar je uiteindelijk kosten.”

Vervolg op pagina 16

Vervolg van pagina 15

Aan die veiligheid wordt verder bijgedragen door te werken met controlelijsten. Colin Beekman: “Wij hanteren een controlelijst aan de hand waarvan we na oplevering alles doornemen. Het liefst doen we dat samen met de opdrachtgever zodat hij ook akkoord kan geven.” Bink van Reek: “Daar hoort eveneens een nacontrole bij. Na oplevering is het goed om tijdens de gebruiksfase een controle uit te voeren. Daar zou de opdrachtgever in mee moeten denken. Wij hebben hier een speciaal formulier voor ontwikkeld dat snel en eenvoudig kan worden ingevuld. Dat helpt.” Volgens Eef van der Kleij is de industrie daar het beste bewijs: “De regelmatige controles tijdens het werk zoals we die in de industrie kennen, zouden ook in de bouw op hun plaats zijn.”

En wat is de rol die de opdrachtgever daar bij zou moeten hebben? Bink van Reek: “Die zou in principe voor die controleur of inspecteur moeten zorgen. Eén van onze opdrachtgevers heeft zo’n toezichthouder opgeleid. Het nadeel is echer dat deze meer bezig is met de papieren administratie dan met het daadwerkelijke toezichthouden.” “Toch is er wel veel verbeterd”, aldus Arjan Jansen. “Meer er kan nog meer. De veiligheid wordt niet alleen verbeterd door toezichthouders maar bijvoorbeeld ook door instructeurs.” Dat de werkelijkheid daarbij nog wel eens wil wringen met alle goede voornemens bewijst volgens Eef van der Kleij de dagelijkse praktijk: “Tegenwoordig beschikt iedereen wel over een basis-VCA opleiding. En terecht want juist dat soort initiatieven stimuleert de veiligheid. De praktijk leert echter dat alles verandert op het moment dat een werk onder tijdsdruk komt te staan. Dan staat opeens een hele groep on gecertificeerde medewerkers klaar die bij moeten springen om de klus te klaren.” Kortom, er is nog altijd ruimte voor verbetering. Minder tijdsdruk en een goede planning kunnen daarbij al helpen.

Tips

- Comfort en werkbaarheid zijn bepalend voor het gebruik van PBM's
- Toezicht is noodzakelijk voor gebruik van PBM's
- Zorg voor toolboxmeetings met lessen uit de praktijk die mensen aanspreken
- Zorg voor een goede controle op en naleving van de 'spelregels' voor veiligheid
- Neem het onderwerp veiligheid op in het bouwbestek. Daarmee worden alle partijen gedwongen om over hun rol na te denken.

In memoriam: Eric Karman

Eric Karman was het gezicht van Hertel in België. Hij startte zijn carrière bij Cindu in NL in 1967, waar hij vorig jaar tot Commissaris werd benoemd, iets waar hij zeer trots op was. In 1972 kwam Eric Karman naar Hertel, toen nog een onderdeel van Cindu. Hij kreeg er de opdracht om Hertel op de kaart te plaatsen in België. Meer dan 35 jaar later staat er in België een stevige organisatie met meer dan 1100 medewerkers. Eric Karman was een man die wist wat hij wou: de beste zijn en winnen. Hij werd, en wordt nog altijd enorm gerespecteerd binnen de Hertel groep. Vijf jaar geleden trad hij toe tot de Raad van Bestuur van de Hertel Groep als Vice Chairman. Binnen de Europese isolatiewereld was hij een monument en graag geziene concullega.

Eric Karman was een bijzonder man en werd bewonderd om zijn technische en tactische capaciteiten, maar ook omwille van zijn mogelijkheden om in een snel veranderende maatschappij zich telkens aan te passen aan nieuwe en moderne tendensen. Ook Hertel is de afgelopen 5 jaren enorm geëxpandeerd mede dankzij zijn aanpassingsvermogen aan de nieuwe marktevoluties. Het is dan ook bijzonder jammer dat hij de resultaten van zijn inzet en karakter niet heeft kunnen beloofd zien met een afscheidsfeest in 2011.

Het heeft niet mogen zijn, maar dit wil niet zeggen dat we Eric Karman ooit zullen vergeten. Hij zal altijd verbonden blijven met Hertel en altijd in onze harten blijven voortleven. Wij zullen hem allemaal missen en willen hem dan ook postuum danken voor alles wat hij voor Hertel op zakelijk en persoonlijk gebied betekend heeft. Eric Karman was een monument en een man om nooit te vergeten!!

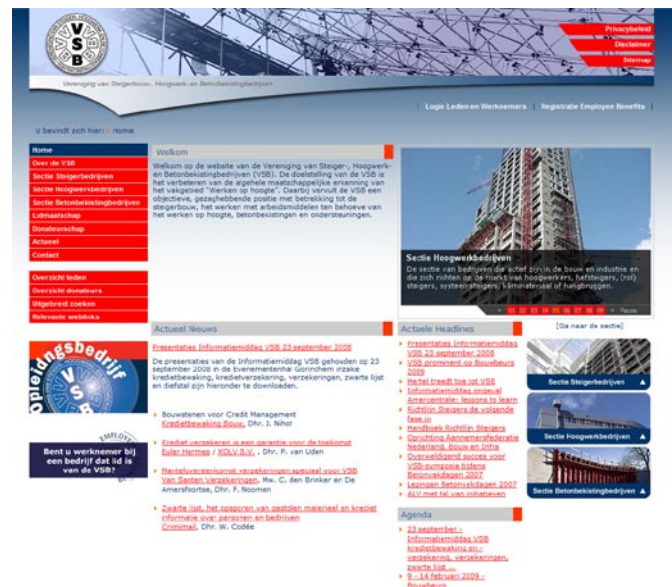
Nieuwe website VSB: digitaal trefpunt van de branche

De VSB heeft haar website www.vsb-online.nl volledig vernieuwd. Nieuw aan de site is de verbeterde gebruiksvriendelijkheid, een heldere lay out, een groter informatieaanbod en een zeer moderne onderliggende structuur.

Op de nieuwe website, het digitale trefpunt van de branche, presenteert de vereniging haar activiteiten en tonen de leden en donateurs welke producten en diensten worden geleverd. Door het uitnodigende karakter van de website en het interactieve karakter zal de functie van tot digitaal trefpunt van de branche verder worden versterkt. De website www.vsb-online.nl wordt maandelijks bezocht door zo'n 5.000 geïnteresseerden, die deels informatie downloaden en aanvragen of worden doorverwezen naar leden of belangrijke adressen in de branche.

De leden van de VSB zijn specialisten als het gaat over de fabricage, verhuur, verkoop en montage van materialen waarmee 'tijdelijke werkplekken op hoogte' worden gerealiseerd of bekistingssystemen en ondersteuningsconstructies, waarmee gietbouwprojecten tot stand komen. Dat specialisme wordt bekrachtigd door de eisen voor veiligheid, kwaliteit en integriteit, die worden bewaakt met de Waarborgregeling VSB.

Ook hebben toeleveranciers aan de branche de

weg gevonden naar de VSB en zich aangesloten als donateurs. Deze zijn actief in de dienstverlening en onderwijs of leveren aanvullende producten en diensten.

www.vsb-online.nl

Uitbreiding Technisch Bureau Layher BV/NV

Gelijk met de omzetgroei en de gestage uitbreiding van het aantal klanten neemt ook de behoefte aan technische ondersteuning toe.

Uiteraard is ook de huidige regelgeving op het gebied van veiligheid debet aan de groeiende vraag om complexe steiger- en ondersteuningsconstructies vooraf te engineeren.

Daarom is de ruimte en de bereikbaarheid van het Technisch Bureau van Layher BV wederom vergroot. Door een gedeelte van de oorspronkelijke royale receptie bij het Technisch Bureau te trekken, heeft deze verbouwing in pandig plaats kunnen vinden.

Layher BV
Tel. 0162-586800
www.layher.nl

BIS Industrial Services is 'Always on line'

BIS Industrial Services heeft bij steigerbouwprojecten haar steigerbouwers en subcontractors verplicht dubbele veiligheidslijnen (Always online) te gebruiken, op alle locaties. De eisen die BIS Industrial Services aan veiligheid stelt zijn hoog. Dubbele veiligheidslijnen biedt opdrachtgevers de zekerheid dat de steigerbouwer onder alle omstandigheden is aangelijnd. BIS Industrial Services heeft als eerste in de branche dit initiatief genomen.

Het werken met twee lijnen is bijzonder snel door de steigerbouwers geaccepteerd, mede dankzij de uitgebreide introductie die eraan vooraf is gegaan en het goede veiligheidsbewustzijn onder het personeel. De steigerbouwers zijn doordrongen van het nut en de noodzaak.

In situaties dat dubbele lijnen niet werkbaar zijn wordt het werk neergelegd. Met de leidinggevende wordt vervolgens overlegd hoe het probleem kan worden opgelost en hoe er een werkbare situatie kan worden gecreëerd.

Voor opdrachtgevers is het werken met dubbele lijnen een extra zekerheid op het gebied van veiligheid. Op de voortgang en snelheid van werken heeft het nauwelijks invloed. Cijfers hebben uitgewezen dat het effect op de arbeidsproductiviteit slechts tienden van procenten betreft.

Meer informatie:

BIS Industrial Services
Tel. 0181-667300
www.bis-is.com

Schildersezel van steigermateriaal

Steigerbouwbedrijf Travhydro heeft op het Schouwburgplein in Rotterdam voor het kunstproject La City een vrijstaande schildersezel gebouwd van steigermateriaal. Met La City '08 toonde Rotterdam in de zomermaanden haar feminiene kant met verschillende bruisende, verrassende en verleidelijke evenementen op het gebied van kunst, cultuur, sport en business.

De schildersezel die door Travhydro werd gebouwd had een lengte van 15 m, een hoogte van 18 m en een diepte van 8 m. om de constructie voldoende stabiliteit te geven. In deze onderbouw zat tevens 48 ton ballast in de vorm van water tanks. Het doek is beschilderd door een 12 tal trapeze-kunstenaars.

Travhydro Nederland BV
Tel. 010 419 11 00
www.travhydro.nl

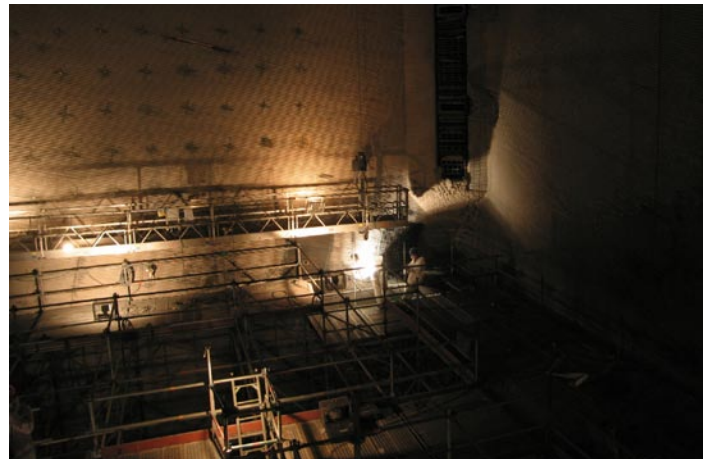
Hangbruggen: een veilige en snelle manier voor werken op hoogte

Workx zet hangbruginstallaties in voor Amercentrale.

Wanneer er met spoed onderhoud nodig is in de 85 meter hoge stoomketels van de Amercentrale in Geertruidenberg monteert Workx daartoe op maat gemaakte hangbruginstallaties. Met behulp van deze hangbruginstallaties kan er op deze uiterst moeilijk te bereiken plaats efficiënt onderhoud verricht worden. Hangbruginstallaties worden vaak ingezet om op moeilijk bereikbare plaatsen te werken. Al snel wordt daarbij gedacht aan het werken aan gevels, torens, bruggen etc. Maar ook binnenin bouwwerken zijn hangbruggen een uiterst efficiënt alternatief.

De standaard hangbruginstallaties van Workx bestaan uit modulaire aluminium secties die tot maximaal 16 meter lengte kunnen worden aaneengeschakeld. Door hun lichte gewicht en de beschikbaarheid van verschillende hoeksecties zijn de modulaire hangbruginstallaties geschikt te maken voor bijna elke gevelvorm: ronde, vierkante, driehoekige, hoekige of conische gevels of wanden; de mogelijkheden zijn legio. Bovendien zijn de hangbruggen door hun modulaire opbouw eenvoudig door nauwe toegangen te manoeuvreren.

Workx heeft in overleg met Essent en Aboma/ Keboma twee werkvloeren ontwikkeld om bij het

onderhoud van een ketel veilig te kunnen werken. De werkvloeren zijn opgebouwd uit twee modulaire hangbruggen met daartussen aluminium stages en in het midden een extra transportbrug. Door in de ketel gebruik te maken van hangbruggen, kan er overzichtelijk, snel, efficiënt, en bovenal veilig gewerkt worden. De ophangconstructie is speciaal ontworpen en wordt aan de buitenzijde van de ketel gemonteerd. De hangbruggen worden op afroep door Workx volgens een vastgelegd protocol gemonteerd.

www.workx.nl

HEK Modular System: grotere flexibiliteit met minder componenten

De bouwindustrie is constant aan verandering onderhevig. Niet alleen als gevolg van de conjunctuur maar ook vanuit de bouw zelf. Gebouwen vandaag de dag, worden anders gebouwd, hoger en complexer dan slechts een paar jaar geleden. Aan voorschriften, veiligheid, service en efficiëntie, worden steeds hogere eisen gesteld.

Tegen deze achtergrond heeft Alimak HEK een modulaire productrange ontwikkeld die voldoet aan de wensen en eisen van haar klanten. HEK Modular System is een concept dat van toepassing is op elk van de productranges afzonderlijk maar ook tussen hen onderling. Het belangrijkste principe achter de ontwikkeling is het reduceren van het aantal

verschillende onderdelen tot een minimum en het maximaliseren van uitwisselbaarheid van onderdelen tussen de verschillende machines. Dit principe kan worden vertaald naar lagere onderhoudskosten, eenvoudige service en kortere opbouw tijden. Daarnaast voldoet de range aan eisen voor meer hefcapaciteit en een hogere transportsnelheid.

Basiscomponenten worden gecombineerd en vormen de nieuwe typen hefsteigers en transportplatforms. De overeenkomst in de configuraties geeft een hoge mate van flexibiliteit en reduceert daarmee de operationele kosten voor de gebruiker.

Vervolg op pagina 20

Vervolg van pagina 19

Drie typen masten: Light, Medium en Heavy vormen de basis voor de drie ranges. Bouwers kunnen verschillende combinaties van bouwliften en werkplatforms op de adapters plaatsen en daarmee een variatie van machines creëren die zelfstandig langs diverse masten kunnen opereren.

Een passende range is beschikbaar voor elke toepassing op hoogte: de Light range voor lichtere bouw- en constructiewerkzaamheden zoals zandstralen en epoxy-coaten, de Medium en Heavy range voor zwaardere toepassingen waar zware lastdragende capaciteiten gevraagd worden, zoals metselwerk en gevelbekleding. Gebruikmakend van 3 basiscomponenten, kunnen een groot aantal hefsteigers, transportplatforms en een combinatie van deze twee, worden samengesteld. Modulariteit is de grote kernwaarde, met name omdat de masten geschikt zijn voor zowel de HEK range, als voor ALIMAK Scando bouwliften.

Voor de gebruiker ontstaan hierdoor nieuwe mogelijkheden welke toonaangevend zijn voor de synergie tussen ALIMAK en HEK producten.

Alimak HEK Nederland BV
Tel. 0416 67 44 50
www.alimakhek.nl

Nieuws van Van Thiel United

Van Thiel United biedt diverse nieuwe oplossingen om de werkvloer op hoogte nog veiliger te maken.

Zo introduceert Van Thiel introduceert de stormstrip. Deze innovatieve strip voorkomt op eenvoudige wijze dat de steigerplanken van de steigervloer kunnen opwaaien.

Een innovatieve oplossing om ook in binnenhoeken een stevige werkvloer te creëren is de binnenhoekconsole. De overlappende steigerplanken steunen op de console, waardoor het doorbuigen van steigerplanken tot het verleden behoort.

Met de vernieuwde liftboy is een veilige landingsplaats voor een personen- en/of goederenlift gerealiseerd. De liftboy is voorzien van kantplankhouders waarin een steigerplank past en een beugel die de montage vereenvoudigt. De nieuwe liftboyvloer bestaat uit 2 stalen delen, waarvan 1 scharnierend deel dat op de steigervloer ligt, ter overbrugging van de ruimte tussen liftboy- en steigervloer. Door de ingeklapte vloerdelen is transport en opslag zeer efficiënt.

De buiscontainer voor het opslaan en transporteren van Tube-Lock® buizen is vanaf heden aan de bovenzijde standaard uitgerust met een ketting, waardoor er bij het hijsen geen gevaar bestaat dat bijvoorbeeld door stoten of niet goed vullen de buiscontainer los kan raken van de buizen. Uiteraard voldoen de producten aan de strengste veiligheidseisen en bent u gegarandeerd van de hoogste kwaliteit.

Van Thiel United BV
Tel. 0492 469042
www.thiel.nl/accessoires

Hertel bouwt unieke steiger in Delfzijl

Eerst bouwen dan berekenen

Eerst tekenen en berekenen, dan pas bouwen. Het lijkt de meest logische volgorde voor de opbouw van een steiger. Dit bleek echter niet voor een project bij Teijin Aramid in Delfzijl. Daar heeft Hertel eerst een basisconstructie neergezet, om vervolgens de tekenaar te laten berekenen of het werk goed was ingeschat. En dat was zo. Het hoogstandje op het gebied van steigerbouw staat als een huis en wordt inmiddels gebruikt voor het aanleggen van leidingen. Het Hertel team heeft met een knap staaltje werk geleverd met de bouw van deze bijzondere steiger. Normaal gesproken maakt de tekenaar een ontwerp en wordt de steiger vervolgens met diezelfde berekeningen geconstrueerd. In dit geval bleek de tekenaar goed uit de voeten te kunnen met de bevestigingspunten van de bestaande leidingbrug, maar door de gigantische hoeveelheid en diversiteit kon het van te voren niet worden berekend. Na een uitgebreide inventarisatie werd besloten de basisconstructie vooraf neer te zetten. Het proces van achteraf berekenen is tijdens de gehele constructie doorgegaan. Puzzelstukje bij puzzelstukje is zo de steiger van tachtig meter lang, twaalf meter breed en zes meter hoog tot stand gekomen. De constructie kan zo nodig nog worden opgehoogd. De door Hertel gebouwde steiger blijft zeker tot eind 2008 staan. Dan zijn alle leidingen die er gelegd worden geïsoleerd.

Hertel BV
Tel. 010 295 82 22
www.hertel.com

Opnieuw Altrex servicebruggen in twee voetbalstadions

Altrex heeft opnieuw in twee voetbalstadions van Nederlandse topclubs servicebruggen mogen plaatsen. Voor de uitbreiding van de Grolsch Veste, het voetbalstadion van FC Twente, heeft Altrex vier servicebruggen ontworpen, geproduceerd en gemonteerd. Ook in het Abe Lenstra stadion van Heerenveen heeft Altrex voor het onderhoud een servicebrug geleverd. Altrex heeft op basis van haar kennis, ervaring en bewezen kwaliteit de afgelopen jaren in diverse stadions in Nederland servicebruggen geplaatst. De bruggen worden zowel in de nieuwbouw en renovatie als in het latere onderhoud van diverse installaties gebruikt. Deze servicebruggen worden speciaal geengineerd met onderdelen uit het Altrex Modulair Hangbrugstelsel (MHB). Voor de uitbreiding van de Grolsch Veste heeft Altrex samen met haar opdrachtgever De Bouwcombinatie een railtraject ontworpen met loopkatten en ophangpunten waarin vier Altrex Modulaire Hangbruggen van 16 meter per stuk zijn geplaatst. De complete installatie vormt een servicebrug van waaruit tijdens de bouw diverse werkzaamheden kunnen worden verricht. Na de

bouwactiviteiten zal de servicebrug worden gebruikt voor onderhoudswerkzaamheden aan bijvoorbeeld de licht- en geluidsinstallatie. In het Abe Lenstra stadion heeft Altrex een servicebrug geplaatst om servicewerkzaamheden te kunnen verrichten.

Altrex BV
Tel. 038 455 77 00
www.altrex.nl

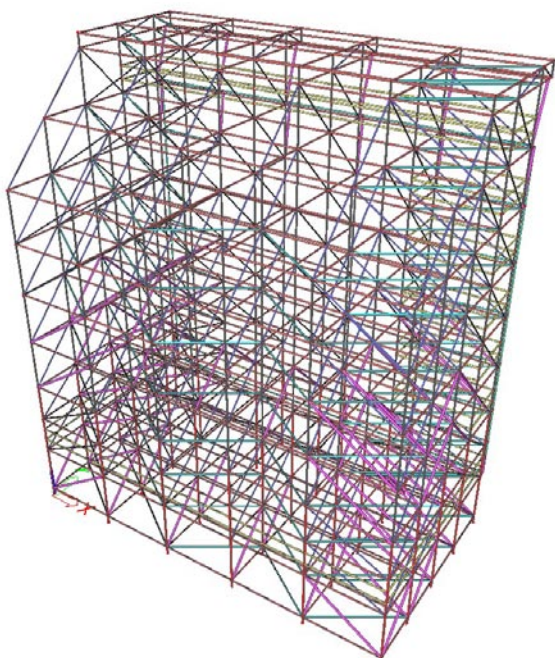
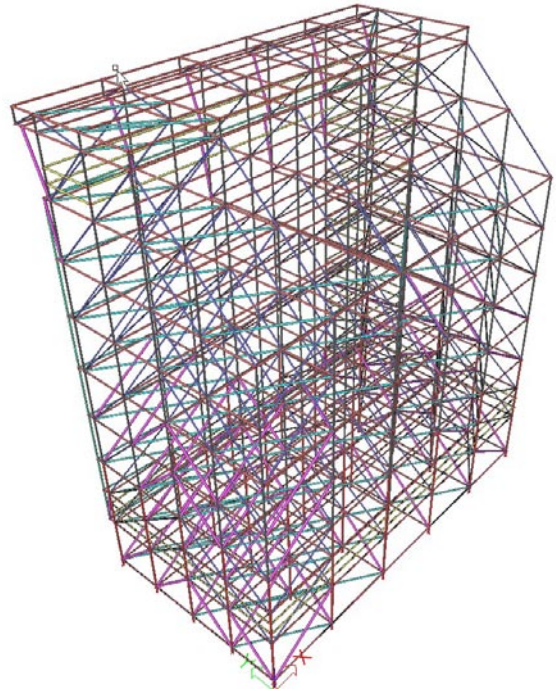
Scia en Travhydro:**“Hoger en Breder” berekenen met de Scia software***Praktijktoepassing op een volledig vrijstaand 3D vakwerk te Rotterdam*

“Scia Scaffolding” de toepassing voor het modelleren, berekenen en dimensioneren van steigerconstructies wordt bij meerdere leden van de VSB ingezet voor de meest diverse projecten.

De Travhydro vestigingen in Nederland en België hebben de Scia-software reeds meerdere jaren in gebruik. Verschillende grote projecten - waaronder de steigers voor de renovatie van de Oosterweelbrug te Antwerpen - zijn ermee gerealiseerd.

Travhydro Nederland BV heeft nu in opdracht van Tak Vormgeving op het Schouwburgplein te Rotterdam een volledig vrijstaand 3D vakwerk opgezet, waaraan een te beschilderen doek van 15 x 13 m werd bevestigd. De constructie is volledig geschoord over de 3 assen.

De constructie werd volledig doorgerekend volgens EC3 schema 3b, met winddrukken conform EN 12-811 en NEN 6702. Alle normen en factoren werden aangepast conform de steiger-richtlijn van de VSB.

Het project werd gemodelleerd binnen “Scia Scaffolding”, en ter controle aangeboden aan de Gemeente Rotterdam. Doordat het ingenieursbureau dezelfde software-oplossingen inzet, werden de controle en de aanpassingen in hoge mate vereenvoudigd.

Het modelleren van de constructie zelf binnen “Scia Scaffolding”, het aanbrengen van de belastingen (eigen gewicht, vloeren, ballast, werklust, apparatuur, wind) én het doorrekenen werd in één werkdag gerealiseerd. Daarna werd nog een halve dag besteed aan de obligate aanpassingen, en het opnieuw doorrekenen ervan.

Scia Nederland BV
Tel. 026 3201230
www.scia.nl

Sectie Betonbekistingen VSB pakt opnieuw uit:

Betonvakdagen 9, 10 en 11 december 2008

In de Evenementenhal Gorinchem worden op 9, 10 en 11 december de jaarlijkse betonvakdagen gehouden. Al vanaf de eerste editie van de Betonvakdagen in Hardenberg pakken de leden van de Sectie Betonbekistingen dit evenement met beide handen aan om “uit te pakken”.

In de ochtend vinden de lezingenprogramma's plaats voor een ieder die dagelijks te maken heeft met betonbekistingen en ondersteuning of daaraan gerelateerd bouwactiviteiten. In de middag tot vroeg in de avond is de beursvloer geopend, wordt het bezoekende publiek op de Hardenbergse manier in de watten gelegd en worden de VSB-leden bezocht.

Eenzijds laten de leden zien wat zij aan bekistingssystemen en ondersteuning in huis hebben, welke technieken en diensten zij leveren. Centraal staan natuurlijk de noviteiten en innovaties, waarmee de branche wordt geïnformeerd.

De bezoeker treft stands aan van NOE Bekistingstechniek, SGB/Hunnebeck, Safe/Safe Montage, Peri, Doka Nederland, De Hon Bekistingstechniek, Meva Bekistingssystemen, Miver Bekistingstechniek, Degraform Bekistingen, Matemco Hulpconstructies, Rojo Steigerbouw, Travhydro Nederland, Layher en de VSB. Verder op de beursvloer is de gehele bouwketen vertegenwoordigd.

Anderzijds organiseert de VSB sinds enkele jaren “Te gast bij de VSB”, de laatste keer in goede samenwerking met het Gietbouwcentrum. Vanaf 9.30 tot 12.30 uur is er dagelijks ruime gelegenheid om praktische kennis “bij te tanken”, nieuwe ideeën op te doen en vooral ook om technisch bij te praten met vakbroeders.

De afgelopen jaren hebben vele onderwerpen de revue gepasseerd, telkens in relatie tot veiligheid/arboret/arbeidsomstandigheden, stand van de techniek, innovaties en praktijkcases.

VOOR UW AGENDA:

9, 10 en 11 december 2008

Te gast bij de VSB Sectie Betonbekistingen

Leden

A.B.S. Steigerbouw BV
LEEUWARDEN
+31 (0)58 288 20 04
www.abs-steigerbouw.nl

Aerial Work Platforms BV
ALPHEN A/D RIJN
+31 (0)172 49 65 02
www.awp.nl

Alimak HEK Nederland BV
WAALWIJK
+31 (0)416 67 44 50
www.alimakhek.nl

Allift Nederland BV
OOSTERHOUT
+31 (0)162 49 97 55
www.allift.com

Altrad Benelux NV
BOORTMEERBEEK (België)
+32 15 50 94 10
www.havico.be

Altrex BV
ZWOLLE
+31 (0)38 455 77 00
www.altrex.nl

Aluminium Produkten
Wormer BV
WORMER
+31 (0)75 640 35 63
www.apw.nl

BIS Industrial Services BV
ZWARTEWAAL
+31 (0)181 66 73 00
www.bis-is.com

Borga-Bijstede BV
NUNSPEET
+31 (0)341 26 01 78
www.borga-bijstede.nl

C.G.M. Steigerbouw BV
ROERMOND
+31 (0)475 53 46 60
www.cgm-steigerbouw.nl

Custers Hydraulica BV
VENRAY
+31 (0)478 55 30 00
www.custers.nl

Degraform Bekistingen en
Steigers BV
RAAMSDONKSVEER
+31 (0)162 51 21 52
www.degraform.nl

Dirks Klimmaterialen BV
HELMOND
+31 (0)492 53 81 24
www.dirks.eu

Doka Nederland BV
OSS
+31 (0)412 65 30 30
www.doka.com

Doornbos Equipment BV
ROTTERDAM
+31 (0)10 850 80 00
www.doornbosequipment.nl

Workx (DSS) BV
HOOGEVEEN
+31 (0)528 27 54 00
www.workx.nl

Dutch Steigers BV
AMSTERDAM
+31 (0)20 630 41 00
www.dutchsteigers.nl

Gjaltema Montage Bedrijf BV
GRONINGEN
+31 (0)50 571 13 70
www.gjaltema.eu

Gjaltema Verhuur BV
GRONINGEN
+31 (0)50 571 13 70
www.gjaltema.eu

Hertel BV
ROTTERDAM-BOTLEK
+31 (0)10 295 82 22
www.hertel.com

Workx (Hi-Reach) BV
NUNSPEET
+31 (0)341 27 44 27
www.workx.nl

De Hon Bekistingstechniek BV
LEEUWARDEN
+31 (0)58 255 55 88
www.de-hon.nl

Instant Holland BV
APELDOORN
+31 (0)55 360 26 02
www.instant-apeldoorn.nl

Workx (Jaston Steigerbouw) BV
ZWOLLE
+31 (0)38 460 30 40
www.workx.nl

Kranenburg
Gevelonderhoudsinstallaties BV
NIEUWKOOP
+31 (0)172 52 10 21
www.kranenburggroup.com

Layher BV
RAAMSDONKSVEER
+31 (0)162 58 68 00
www.layher.nl

LSB Groep BV
GELEEN
+31 (0)46 474 24 10
www.lsb-groep.com

Manntech Gevelinstallaties BV
ZEVENBERGEN
+31 (0) 168 38 95 10
www.manntech.org

Matemco Hulpconstructies BV
EDE GLD
+31 (0)318 69 61 33
www.matemco.nl

Meva Bekistingssystemen BV
GOUDA
+31 (0)182 570 770
www.meva.nl

Miver Bekistingstechniek BV
HEEZE
+31 (0)40 224 11 22
www.miver.nl

Nivo Steigerwerken BV
KLUNDERT
+31 (0)168 41 92 92
www.nivosteigerwerken.nl

NOE-Bekistingstechniek BV
ARKEL
+31 (0) 183 56 98 88
www.noe.nl

PERI BV
SCHIJNDEL
+31 (0)73 547 91 00
www.peri.nl

Post Steigers Schiedam BV
SCHIEDAM
+31 (0)10 437 12 77
www.post-steigers.nl

Reco Handelsonderneming BV
KOUDEKERK A/D RIJN
+31 (0)71 341 91 20
www.reco-nl.com

Rojo Steigerbouw BV
DELFT
+31 (0)15 251 24 24
www.rojo.nl

Safe BV / Safe Montage BV
BEEK EN DONK
+31 (0)492 38 66 38
www.safe-bekisting.nl

Scafom International BV
BUDEL
+31 (0)495 49 72 04
www.scafom.com

SGB North Europe BV
ARKEL
+31 (0)183 56 96 96
www.sgbweb.nl

Skyworks BV
BERKEL EN RODENRIJS
+31 (0)10 514 00 50
www.skyworks.nl

Son Nederland BV
SCHIJNDEL
+31 (0)73 549 80 00
www.sonsteigerbouw.nl

De Steigerspecialist BV
BREDA
+31 (0)76 565 64 66
www.steigerspecialist.nl

Van Thiel United BV
BEEK EN DONK
+31 (0)492 46 90 60
www.thiel.nl

Tractel Benelux B.V.
Breda
+31 (0)76 543 51 35
www.tractel.com

Travhydro Nederland BV
ROTTERDAM
+31 (0)10 419 11 00
www.travhydro.nl

Donateurs

Argos Packaging Systems BV
HONSELERSDIJK
+31 (0)174 63 84 11
www.argos.nu

Artros BV
WARNSVELD
+31 (0)575 43 11 41
www.artros.nl

Bouwradius Training & Advies BV
ZOETERMEER
+31 (0)79 368 58 00
www.bouwradius.nl

Houtgroep Van Drimmelen BV
ZWIJNDRECHT
+31 (0)78 610 72 07
www.vandrimmelen.nl

Koninklijke Jongeneel BV
UTRECHT
+31 (0)30 234 62 23
www.jongeneel.nl

Raaymakers BV
HELMOND
+31 (0)492 50 91 11
www.raaymakers.nl

SA Safety & Training Consultants
MIDDELHARNIS
+31 (0)187 48 64 04
www.sasafety.nl

Scaffolding Training Europe BV
GOES
+31 (0)113 276 000
www.trainingscaffolding.com

SCIA Nederland BV
ARNHEM
+31 (0)26 320 12 30
www.scia.nl

Verweij Lopik BV
LOPIK
+31 (0)348 55 80 90
www.verweij-lopik.nl

Colofon

Hoog & Breed is een uitgave van de Vereniging van Steiger-, Hoogwerk- en Betonbekisting-bedrijven (VSB). Alhoewel bij de samenstelling zorgvuldigheid wordt betracht, kan de uitgever niet verantwoordelijk worden gehouden voor de inhoud ervan. Exemplaren van of een abonnement op Hoog & Breed kunnen worden aangevraagd bij het secretariaat.

Secretariaat VSB
Postbus 190
2700 AD ZOETERMEER

Tel.: (079) 353 12 57
Fax: (079) 353 13 65
E-mail: vsb@fme.nl of
info@vsb-online.nl
Website: www.vsb-online.nl

Ing. P.J.H.M. Hecker
mevr. I. Roos

Redactie

P.J.H.M. Hecker
J. Hendriks
G. van der Ent
Mevr. J.M. Nijmeijer-Bosch
N. van Ruitenburg
C.A. Suijkerbuijk

Redactie en productie

Beta Media Groep BV
Leidschendam-Voorburg